

VA MORIR CARLES I A SANT JERONI DE LA MURTRA?

Projecte Imperi Mediterrani

Nom Document:	Va morir Carles I a Sant Jeroni de la Murtra? – Projecte Imperi Mediterrani	Data:	5 de març de 2009
Tipus Document:	Recerca	Núm. Pàg.	5
Codi Document:	ProjecteImperiMediterrani-0003-Carles I mor Murtra-DI		
Autor:	Daniel Ibàñez	Situació:	Web – Altres Investigadors – Projecte Imperi Mediterrani

Va morir Carles I a Sant Jeroni de la Murtra?

La Història ens diu que l'Emperador Carles I va abdicar i es va retirar a fer vida monacal, fins a la seva mort, al monestir jerònim de Yuste, a Extremadura.

Fa més de 3 anys que em volta pel cap la idea que Carles I podria haver mort al monestir de Sant Jeroni de la Murtra de Badalona. La sospita es basa en una sèrie de dades prou estranyes que expliquen els historiadors a les seves cròniques.

Parlant d'aquesta idea incipient al company Manel Capdevila, de l'Institut Nova Història, em va comentar: "Fa 10 anys que en Jordi Bilbeny ja m'havia dit el mateix". Em vaig posar en contacte amb en Jordi i li vaig citar el que m'havia dit el bon amic Manel. En Bilbeny em va contestar amb un correu electrònic que contenia un munt d'arguments que reforçaven la idea inicial que jo tenia, del contingut de la qual citaré algunes de les pistes que crec que són les més importants:

1) "Al segle XIX hi va haver una polèmica per aclarir el lloc on havia mort el monarca. Per tant, tot i no haver-la jo seguit, el que queda clar és que les contradiccions ens indiquen, com de costum, un retoc".

2) "Em semblava molt estrany que si tota la política internacional de l'Emperador gravitava sobre Catalunya, no fos aquí on es retirés".

3) “A les Corts de Barcelona, en el moment de ser escollit rei dels catalans, el monarca deia exactament això: que la major part dels seus dominis els tenia a la Corona d'Aragó”.

4) “A Barcelona se celebra la reunió de l'Ordre del Toisó d'Or”, (l'únic celebrat a la península ibèrica).

5) “Abans d'abdicar dona els seus consells polítics al seu fill Felip, a Palamós”.

6) “El monestir on es retira era un monestir de jerònims. ¿No hauria estat més lògic retirar-se prop de Barcelona? Doncs, a prop de Barcelona també hi ha un monestir de jerònims” (Sant Jeroni de la Murtra)¹.

Tornant al fil de les meves impressions, una de les coses més xocants que vaig llegir van ser les referències a la dieta preferida de l'Emperador a Yuste, tal com l'explica en Royal Tyler: ostres vives o picades, anxoves, sardines, marisc, pastís d'anguiles, etc². Pensem que el monestir de Yuste és a 460 km del mar. Això representa 5 dies de camí. Les fruites del mar preferides per l'Emperador arribarien fetes malbé. Al contrari, el monestir de Sant Jeroni de la Murtra és a 6 km del mar, a 1 hora i ¼ de camí. Totes les captures fetes davant de Badalona i transportades a Sant Jeroni es trobaven perfectament fresques.

Però les meves sospites s'estenien una mica més enllà. Seguint les cròniques oficials, m'assabento que Carles I va morir de paludisme a Yuste, el 21 de setembre de l'any 1558. Després de diverses indagacions, m'adono que a Yuste no hi havia paludisme. Per contra, tenim el fet citat i documentat que a Sant Jeroni de la Murtra “l'indret era pantanós i els mosquits molestaven sovint els frares (...) Les aigües estancades al fons de la vall eren causa de febres pal·lúdiques”³.

Remenant i remenant llibres i cròniques del meu admirat Emperador, vaig trobar una altra dada que ens indica una forta vinculació de Carles I vers Catalunya. Tal com ens diu na Gertrude Von Schwarzenfeld, l'Emperador, veient-se proper a la mort, “havia demanat que hom tingués a punt espelmes beneïdes, que s'havien portat del monestir de Montserrat”⁴. Recentment, un monjo de Montserrat, havent-li jo tret en una conversa el tema de les espelmes i de la mort de Carles I, em va comentar que “no van ser espelmes, sinó que va ser una imatge de la Verge de Montserrat la que se li va fer arribar en els últims moments”.

Seguint amb la recerca, i consultant d'altres escrits, he pogut esbrinar que en el moment de la mort de Carles I es trobaven al seu costat tres personatges de l'entorn de la

¹ JORDI BILBENY, e-mail del 19 d'octubre del 2007

² ROYAL TYLER, *El Emperador Carlos V*; Editorial Juventud, Barcelona, 1959, p. 207.

³ JAUME AYMAR i RAGOLTA, *El Monestir de Sant Jeroni de la Murtra*; Diputació de Barcelona, Barcelona, 1993, p. 28.

⁴ GERTRUDE VON SCHWARZENFELD, *Carlos V, padre de Europa*; Editorial Cultura Clásica y Moderna, Madrid, 1958, p. 351.

Corona d'Aragó. Així, tenim fra Bartolomé Carranza, de Miranda de Arga (Navarra), fra Joan Reglà, de Hecho, (Osca) i fra Marc Orriols, de Cardona, monjo de la Murtra⁵. Aquests personatges, per la seva catalanitat provada o per la vinculació religiosa de Navarra a la Corona d'Aragó, és més probable que estiguessin junts a la Murtra que no pas a Yuste.

A més a més, tenim encara que Carles I va abdicar a favor del seu germà Ferran I i del seu fill Felip II, i els va deixar tots els territoris del seu vast imperi. Ateses les lleis de successió de Catalunya, l'Emperador no podia abdicar com a rei de Catalunya i va morir sent rei d'aquest territori. Això vol dir que va continuar, fins a la seva mort, sense privar-se d'indicar les línies mestres del seu govern. Per tant, i en conseqüència, si de l'únic territori que encara era rei era Catalunya, resulta més lògic que es retirés a prop de Barcelona, encara dintre dels seus dominis, que no pas a Yuste, a on no hi havia estat mai.

Resulta també molt il·lustratiu el que comenta en Jaume Aymar. Segons ell, doncs, “el monestir de Sant Jeroni de la Murtra va ser visitat repetidament pels monarques i familiars de la Corona de Aragó, Joan II, Ferran i Isabel els Catòlics, Joana la boja, Felip II, l'emperadriu Maria, esposa de Maximilià II d'Àustria i Joana d'Àustria esposa de Manuel de Portugal, germanes de Felip II. Carles V hi va fer diversos sojorns. En la seva visita de 1533, va lliurar cent escuts amb què es va sufragar la construcció del cor de l'església. Duran l'estada de l'Emperador a Sant Jeroni l'any 1535 va organitzar la campanya de Tunis”⁶.

L'Aymar també ens assegura que Felip II va confirmar al monestir tots els privilegis y mercès atorgats pels seus antecessors. Finalment l'Aymar, acaba dient-nos que diversos frares de Sant Jeroni de la Murtra van fer la segona professió al monestir de San Lorenzo del Escorial, que es també de l'ordre de Sant Jeroni. Fra Miquel Morató, frare de Sant Jeroni de la Murtra, estant de conventual a San Lorenzo del Escorial, era tan virtuós que era conegut com *el santo catalán*⁷. L'any 1598 fra Llorenç de Viu, de Sant Jeroni de la Murtra, va ser proposat com a General de l'ordre jerònima de l'Escorial, però va morir abans de ser nomenat⁸. El pas de monjos de la Murtra a l'Escorial és prou important per esbrinar a quin monestir s'estava l'Emperador, sobretot perquè, durant el temps que lleigeixo escrits referents al seu retir, no he trobat cap referència que cap monjo de Yuste passés a l'Escorial.

Posem ara la nostra atenció en una qüestió que em té molt intrigat darrerament. Em refereixo a les cartes que la Infanta-Princesa Joana d'Àustria, filla de Carles I i germana de

⁵ MARCELINO MENÉNDEZ Y PELAYO, *Historia de los Heterodoxos Españoles*; Madrid, 1880, Llibre quart, capítol VIII, part III.

⁶ JAUME AYMAR I RAGOLTA, *La Murtra i el Toisó. Humanisme i Renaixement en temps de Carles I i Felip II*; Publicacions del Museu Ramon Pané, núm. 4; Edimurtra,SA; Badalona, 1999/2000, p. 14.

⁷ Ídem, p. 26.

⁸ Ídem.

Felip II, va enviar als diputats de la Generalitat de Catalunya. Aquestes cartes són citades per Francesc Bofarrull⁹.

Així, tenim que el 28 de setembre del 1556, vigília de Sant Miquel, Carles I va desembarcar a la platja de Laredo, a Cantàbria, amb la intenció de retirar-se a un monestir jerònim. En el moment de l'arribada no hi havia cap comitè de recepció i no tenien lloc a on hostatjar-se.

El dia 10 d'octubre, estant-se a Valladolid amb el seu pare, la Infanta Princesa Joana d'Àustria, germana de Felip II, va enviar una carta a la Generalitat de Catalunya per la qual indicava que el seu pare Carles I havia arribat a Laredo sa i estalvi¹⁰.

Resulta xocant que enviés una sola i única carta referent aquest assumpte als diputats de la Generalitat de Catalunya en comptes de comunicar-ho a Plasència, si és que tenia la intenció de dirigir-se al monestir de Yuste.

En aquesta mateixa línia, al cap de dos anys, el 29 de setembre del 1558, ens tornem a trobar que la Infanta-Princesa va enviar una nova carta als diputats de la Generalitat de Catalunya en què els comunicava oficialment la mort de l'Emperador¹¹. A la seva *Història de Catalunya*, en Rovira i Virgili ens indica que aquesta carta va arribar a Barcelona el dia 5 d'octubre¹².

Pensem com funcionava el correu en aquells temps. El correu d'aquella època funcionava per postes (d'aquí ve el nom de correu *postal*). La distància entre postes era de 20 km. Un cavall al pas triga 4 hores a fer el trajecte de posta a posta. Plantegem el següent fet: de Yuste a Valladolid hi ha 290 km, que representen 2 dies i mig de durada del viatge. De Valladolid a Barcelona hi ha 740 km, que representen més de 6 dies de viatge. Tenint en compte la durada d'aquests desplaçaments respectivament, ens trobem d'una forma aproximada, amb la següent conclusió: si Carles I hagués mort a Yuste, la carta esmentada hauria fet el recorregut de Yuste>Valladolid>Barcelona, cosa que equival a una demora aproximada de 2 dies i mig, i hauria arribat a Barcelona del 2 al 3 d'octubre. Per contra, si Carles I hagués mort a Badalona la carta hauria fet el recorregut, Badalona >Valladolid>Barcelona. Això equival a una demora aproximada de 6 dies, i la carta hauria arribat a Barcelona el 5 d'octubre, cosa que ens confirma en Rovira i Virgili.

Tot i que serà molt difícil, o més aviat impossible, posar en clar aquests fets que van succeir ara fa 450 anys i que han estat passats sistemàticament i repetidament per la

⁹ FRANCESC BOFARULL Y SANS, *Predilección del Emperador Carlos V por los Catalanes*; Establecimiento Tipográfico de Jaime Jepsu, Barcelona, 1895.

¹⁰ Ídem, document núm. 130, p. 110.

¹¹ Ídem, document núm. 131, p. 110-111.

¹² ANTONI ROVIRA I VIRGILI, *Història de Catalunya*; Editorial La Gran Enciclopedia Vasca, Bilbao, 1978, volum VII, p. 612.

censura amb el propòsit d'evaporar la història de Catalunya i convertir-la en la història d'Espanya, el fet cert és que, ara per ara, tenim un seguit d'indicis i proves que em permeten obrir la hipòtesi que l'Emperador Carles no va morir a Yuste, sinó a Sant Jeroni de la Murtra, a Badalona.

Daniel Ibàñez